

การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการแก้ปัญหาลเล่นการพนัน
การเล่นการพนันในชุมชนบ้านโนนเขวา ตำบลบ้านเหล่า
อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น*
An Application of Buddhaddhamma to Solve Gambling Behavior
in Ban Non Khwao Community, Ban Lao Sub-District,
Ban Fang District, KhonKaen Province

พระพุฒศิษฐ์ สิริปัญโญ (จำพรรษณันต์), พระครูสุริย์คัมภีร์ญาณ, พระมหามิตร จิตฺตฺโน¹

และแม่ชีดวงพร คำหอมกุล²

Phra Puthasit Siripattano (Jampornchainan), Phrakhru Sudhikhambhirayan,

Phramaha Mit Thitapattano and Maechee Duangporn Khamhomkul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น¹

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มหาปชาบดีเถรวาทวิทยาลัยในพระสังฆราชูปถัมภ์²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus, Thailand

Mahamakut Buddhist University, Mahapajapati Buddhist College, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kaminho1988@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาลเล่นการพนันในชุมชนบ้านโนนเขวา ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการแก้ปัญหาลเล่นการพนันในชุมชนบ้านโนนเขวา ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และเก็บข้อมูลภาคสนามแบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาลเล่นการพนันและส่งผลต่อความสำเร็จการดำเนินงาน พบว่า สถานะภาพครอบครัวการศึกษา อาชีพ แรงจูงใจ สิ่งแวดล้อมรอบตัว เศรษฐกิจ และความอยู่รอดนั้น มีความสำคัญต่อการเล่นการพนันและส่งผลต่อความสำเร็จการ

*ได้รับบทความ: 8 มกราคม 2562; แก้ไขบทความ: 14 มีนาคม 2562; ตอรับตีพิมพ์: 14 มีนาคม 2562

Received: January 8, 2019; Revised: March 14, 2019; Accepted: March 14, 2019

ดำเนินงานแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนัน

การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนัน พบว่า 1) อบายมุข 6 2) หลักอปริหานิยธรรม 3) สัมมปธาน 4) มรรคมืองค์ 8 5) ศีล 5 หลักธรรมเหล่านี้เป็นหลักธรรมที่คนเราควรยึดถือปฏิบัติตามแล้วนั้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันในชุมชนบ้านโนนเขว ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ได้และทำให้คนภายในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ห่างไกลจากการพนันและทำเป็นชุมชนที่ปลอดการพนันอย่างถาวร ทำให้ชุมชนน่าอยู่และเป็นชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรม

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเล่นการพนัน; การป้องกันและแก้ไขปัญห; หลักพุทธธรรม

Abstract

The aims of this research were: 1) to study the factors influencing the process of gambling preventing and solving in Ban Non Khwao community, Ban Lao Sub-district, Ban Fang district, KhonKaen province; 2) to study the application of Buddhaddhamma to solve the gambling behavior in that community. This qualitative research was conducted through the study of the relevant documents, fieldwork and in-depth interviews.

The research results indicate that: the factors influencing the process of gambling preventing and solving in Ban Non Khwao community were: family status, education, occupations, inspiration, environment, economics and survival. All are important factors contributing to the success of gambling behavior prevention and solution.

The Buddhaddhamma used to solve the gambling behaviors in such community were: 1) Six Vices (aparihāṇiyyadhamma: things leading never to decline but only to prosperity), 3) Sammappadhāna, 4) Aṭṭhaṅgika-magga: the Noble Eightfold Path and 5) Pañca-sīla: the Five Precepts. These Dhammas should be practiced and applied to prevent the gambling problems in the community. This will lead the community away from gambling, to be safe, livable and serve as a moral community model.

Keywords: Gambling Behavior; Preventing and Solving; Buddhaddhamma Principles

1. บทนำ

อบายมุขในทางพระพุทธศาสนาแปลว่า หนทางแห่งความเสื่อม ทางแห่งความไม่เจริญ งามทาง ทางแห่งความเสื่อม สาเหตุของความเสื่อม พระพุทธศาสนาได้แบ่งออกเป็นสองหมวดใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ อบายมุข 4 ได้แก่ เป็นนักเลงหญิง นักเลงสุรา นักเลงการพนัน และคบคนชั่วเป็นมิตร อบายมุข 6 ได้แก่ ดื่มน้ำเมา เที่ยวกลางคืน เที่ยวดู การละเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร และ เกียจคร้านในการทำงาน อบายมุข ทั้งหมดหาก ประพฤติเข้าแล้วก็เป็นเหตุให้เกิดความเสื่อม ให้เกิด ความเสื่อมเสียแก่ร่างกายเหมือนกันทุกข้อ อบายมุข คือ ทางแห่งความเสื่อม จะมีความย่อยยับ ในโลกศรัทธา เป็นความพินาศผลกระทบในตน ต่อสังคม เศรษฐกิจ ในระดับชาติ และระดับโลก ถ้าหากบุคคลใดเข้าไปลุ่มหลง บุคคลนั้นก็เสื่อมจาก ลาภ ยศ สรรเสริญ เสื่อมจากทรัพย์สินเงินทอง ถ้า ครอบครองได้ลุ่มหลง ครอบครองนั้นก็เสื่อมทำให้ ครอบครองเดือดร้อน ถ้าสังคมได้ลุ่มหลง สังคมนั้น ก็เสื่อมทำให้วุ่นวาย ถ้าประเทศชาติได้ลุ่มหลง ประเทศชาตินั้นก็เสื่อม ความเสื่อมย่อมส่งผลให้ เกิดปัญหาต่างๆ แก่ผู้ลุ่มหลง ทำให้เกิดความตกต่ำ ยากจน เดือดร้อน วุ่นวาย รวมทั้งทำให้เกิดความ หายนะ และภัยพิบัติต่างๆ ตามมา อบายมุขจึงเป็น ภัยใหญ่ในการดำเนินชีวิตเป็นอย่างยิ่งการดำเนิน ชีวิตประจำวัน ต่างตกอยู่ภายใต้เงื้อมมือ คือ ความโลภ โกรธ หลง จึงทำให้การดำเนินชีวิตผิดพลาดอยู่ เสมอ และชีวิตที่ประกอบด้วยอบายมุข คือ การดื่ม สุรายาเมา เล่นการพนัน เป็นนักเลง คบมิตรชั่ว เป็นต้น ถือว่าเป็นชีวิตที่กำลังเกิดภัยคุกคามในชีวิต

ของตน และจิตใจ นอกจากนั้นยังเป็นภัยต่อการ รักษาไว้ซึ่งความดี ลาภ ยศ สรรเสริญ ทรัพย์สิน เงินทอง พระพุทธศาสนาถือว่าอบายมุขนั้น เป็นต้น เหตุแห่งความเสื่อมทั้งปวง หรือเป็นปากทางแห่ง ความเสื่อมต่อการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริงและ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเล็งเห็นโทษ ที่เกิดจาก อบายมุขนานับประการ พระองค์จึงทรงตรัสสั่งสอน ให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์รู้จักการงดเว้น ละ เลิก เพื่อให้มนุษย์ได้รู้แจ้งตามความเป็นจริง โดยใช้ให้ เห็นโทษที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขทั้งปวง ซึ่งเป็นการป้องกันต้นเหตุชั่วภายในก่อน และ ป้องกันเหตุภายนอกตามมา อาณิสสของการ งดเว้นอบายมุข ย่อมทำให้ชีวิตมีความเจริญ ก้าวหน้าในอายุไม่เจ็บไม่ไข้ได้ป่วย พละนามัย ร่างกายแข็งแรงมีความฉลาดไหวพริบ มีปัญญา ปฏิบัติตนถูกต้องตามครรลองครองธรรมรู้จักรับผิดชอบชั่วดีต่อสังคม ทำบารมีและหน้าที่เป็น พลเมืองที่ดีมีคุณภาพ เห็นอกเห็นใจคนอื่น รัก เมตตา สงสาร ตลอดจนทำให้สุขภาพจิตดี ร่าเริง เบิกบานแจ่มใสใจ สงบ สังคมร่มเย็น (Phra Dhammapitaka (P. A. Payutto), 1997 : 6 - 63)

ปัจจุบันประชาชนในเขตชุมชนบ้าน โนนเขว ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัด ขอนแก่น เป็นหนึ่งในหมู่บ้านในการขับเคลื่อน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีการปฏิบัติธรรม รักษาศีลในวันสำคัญทางศาสนา เมื่อถึงวันพระ ประชาชนจะหยุดภารกิจ เพื่อไปรักษาศีล เพื่อเข้า วัดทำบุญฟังเทศน์นำหลักการศีล 5 มาใช้ในชีวิต ประจำวัน ซึ่งสร้างความสงบสุขให้แก่ชุมชนไม่มีสิ่ง แย่ยวนใจในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผลให้ประชาชนใน

ชุมชนมีชีวิตอยู่อย่างสันติสุข นับว่าเป็นชุมชนที่สามารถนำมาศึกษา เพื่อค้นหาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการพัฒนาสามารถนำไปส่งเสริมคุณภาพชีวิต ก่อเกิดวิถีชีวิตไทยและสืบสานส่งเสริมทางศาสนาเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่มีโอกาสเข้าสู่กระบวนการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาตนเองจากวิถีของชุมชนที่มีอยู่สืบค้นหาศักยภาพของตน เรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองโดยใช้เวทีประชาคมเป็นแหล่งแลกเปลี่ยน ทบทวน และกำหนดทิศทางการพัฒนาร่วมกัน มีการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องจนมีผลงานที่เด่นชัด มีการพัฒนาชุมชนที่หลากหลายและประสบความสำเร็จเป็นแบบอย่างที่ดีได้ สามารถเป็นต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียงจนได้รับรางวัลระดับจังหวัดในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับ “อยู่ดี มีสุข” จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านโนนเขวา ให้ข้อมูลว่าการทำงานของชุมชนจะเป็นการสร้างภาคีเครือข่าย การทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียน วัด และตำรวจ ทำงานร่วมกันแบบบูรณาการและที่สำคัญคนในชุมชนเกิดความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ที่สำคัญยังเป็นการสร้างรากฐานทางด้านเศรษฐกิจให้เกิดความมั่นคง การพัฒนาชุมชนได้มีการพัฒนาชุมชนโดยการประยุกต์ภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น การทอเสื่อ การสานกระติบข้าวที่ถือเป็นวัฒนธรรมของภาคอีสาน เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันของบ้านโนนเขวา

ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น เพื่อค้นหาคำตอบของการมีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหา การมีความพยายามในการป้องกันแก้ไข ปัญหาการพนันในชุมชน โดยนำเอาหลักพุทธธรรม มาปรับใช้และเห็นควรมีการศึกษาถอดบทเรียนถึงรูปแบบการป้องกันแก้ไขปัญหาการพนันของชุมชน เพื่อนำเสนอเป็นต้นแบบสำหรับการแก้ไข ปัญหา การพนันสำหรับชุมชนอื่นๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเล่นการพนันในชุมชนบ้านโนนเขวา ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันในชุมชนบ้านโนนเขวา ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นคำถามในการวิจัย จากนั้นจึงได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลภาคสนามแบบสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันในชุมชนบ้าน

โนนเขว ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัด
ขอนแก่น

สำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลผู้วิจัยได้
ทำการกำหนดโดยการสรรหากลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้
ในการวิจัย ซึ่งใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive
Sampling) จำนวน 25 รูป/คน ประกอบด้วย
กลุ่มประชากรมี 4 กลุ่มคือ 1) ผู้นำชุมชน 5 คน
ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ประธาน อ.ส.ม. เจริญญิกองทุน
หมู่บ้าน เจ้าอาวาสวัดนาฬิการาม และข้าราชการ
ครู 2) นักศึกษา 5 คน อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
3) เยาวชน 10 คน อายุตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป และ 4)
ชาวบ้านทั่วไปในชุมชน 5 คน รวมกลุ่มเป้าหมาย
ในการศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 25 รูป/คน

เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบ
สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยมีขั้นตอน
ดังนี้ 1) ทำแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย
2) นำเสนอแบบสัมภาษณ์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อ
ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา 3) นำแบบ
สัมภาษณ์กลับมาแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์
ที่ปรึกษา 4) นำเสนอแบบสัมภาษณ์ต่อผู้ทรงคุณ
จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องได้
5) นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับบุคคลที่ไม่ใช่
กลุ่มเป้าหมาย นำผลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อ
มั่นและนำแบบสัมภาษณ์มาแก้ไขตามคำแนะนำ
ของผู้ทรงคุณวุฒิ และ 6) นำแบบสัมภาษณ์ลงใช้
กับกลุ่มเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากผู้วิจัย
ต้องการข้อมูลแบบเจาะลึกในประเด็นหลัก
และความคิดเห็นส่วนตัวในด้านต่างๆ ของผู้ให้

ข้อมูลหลักที่ต้องการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการ
แก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนัน ในชุมชนบ้าน
โนนเขว ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องทำการเก็บข้อมูลด้วย
ตัวเองเพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูล

ชั้นลงภาคสนามเพื่อการสัมภาษณ์เก็บ
ข้อมูล มีดังนี้ 1) ดำเนินการประสานงาน และสำรวจ
บ้านโนนเขว ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง
จังหวัดขอนแก่น รวมถึงเตรียมกำหนดช่วงระยะ
เวลาที่เหมาะสม 2) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามกลุ่ม
บุคคลที่กำหนด ตามวันเวลาที่ประสานงาน และ 3)
เก็บรวบรวมข้อมูล และจัดเรียบเรียงเป็นหมวดหมู่

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้ การวิเคราะห์
ข้อมูลวิธีการเชิงคุณภาพ โดยเป็นการวิเคราะห์
ข้อมูลแบบบรรยายและพรรณนา (Descriptive
Research) การนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะการ
พรรณนาความ (Descriptive Presentation)
ประกอบภาพถ่ายและการพรรณนาความประกอบ
การบรรยายเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
เครื่องมือเก็บข้อมูลใช้แนวคำถาม ซึ่งผู้วิจัยกำหนด
ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวม
ข้อมูลทั้งเอกสารและภาคสนามได้เพียงพอต่อการ
ศึกษาตามวัตถุประสงค์บ้างแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการ
วิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น โดยนำมาจัดหมวดหมู่ให้เป็น
ระเบียบตามเค้าโครงเรื่องแล้วสรุปออกมา เพื่อเป็น
แนวทางในการวิเคราะห์และหาข้อมูลเพิ่มเติม
ต่อไป หลังจากนั้นอาจมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่ม
เติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยการสัมภาษณ์เข้าไป
บางประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูล
มากขึ้น และทำการวิเคราะห์ข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง
ซึ่งให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงมากที่สุด

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยวิเคราะห์ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหากลุ่มการเล่นการพนันและส่งผลต่อความสำเร็จการดำเนินงาน พบว่า สถานะภาพครอบครัว การศึกษา อาชีพ แรงจูงใจ สิ่งแวดล้อมรอบตัว เศรษฐกิจ และความอยู่รอด นั้นมีความสำคัญต่อการเล่นการพนันและส่งผลต่อความสำเร็จการดำเนินงานแก้ปัญหาวุฒิตกกรรมการเล่นการพนัน

ปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จการดำเนินงานนั้นจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลสถานการณ์และสาเหตุของปัญหาเสพติด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยการสร้างจิตสำนึกร่วมกันเป็นเจ้าของปัญหาและร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีการสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและนอกอาศัยต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ ระบบเครือญาติ ระบบอาวุโส ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี และฐานทรัพยากร พร้อมกับการให้โอกาสของการมีส่วนร่วมของเยาวชน โดยการสร้างโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมด้านการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดผ่านกิจกรรมที่หลากหลายก่อให้เกิดเป็นบริบทชุมชนในวิถีชนบทชุมชนเมืองที่มีการปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกันของคนในชุมชนกับผู้นำภาวะผู้นำจำเป็นต้องมีจิตมุ่งมั่นที่จะทำงานเพื่อชุมชน การที่จะเป็นต้นแบบให้คนภายในชุมชนนั้นต้องสามารถทำงานแบบพหุภาคีได้การดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลกับชุมชนนั้นต้องไม่สร้างปัญหาให้กับตนเองและชุมชน สามารถสร้างจิตสำนึกร่วม

ให้เกิดกับสังคม ที่มากไปกว่านั้นต้องสร้างพลังความสามัคคีและสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม พร้อมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในพลังชุมชนและการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน

ในขณะเดียวกัน กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนนั้น จำต้องอาศัยคนภายในชุมชนร่วมกันสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วม โดยการร่วมคิด ร่วมค้นหาสถานการณ์สาเหตุของปัญหาและวิธีการป้องกันแก้ไขผ่านกลไกการจัดประชุมประชาคม เมื่อพบปัญหาแล้วในชุมชนก็มีการประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการแก้ไขปัญหายาและเป็นข้อตกลงภายในชุมชนให้เป็นการใช้มาตรการทางสังคมในชุมชนร่วมกันปรับใช้ประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นในการแก้ปัญหายาร่วมกัน โดยมีการให้การศึกษาการเรียนรู้ภายในชุมชนและมีความคิดในการสร้างเยาวชนแกนนำรุ่นใหม่ให้มีองค์ความรู้เป็นต้นกล้าต้นแบบจึงนำไปสู่การสร้างเครือข่ายทั้งภายในและนอกชุมชนได้เพิ่มมากขึ้นพร้อมกับขยายเครือข่ายแบบการบูรณาการสู่สถานศึกษาต่างๆ ในชุมชนที่ใกล้เคียงและให้โอกาสด้วยการฟื้นฟูบำบัดพร้อมกับป้องกัน ด้วยระบบอาสาสมัครชุมชนโดยมีหน่วยงานราชการให้ความร่วมมือภายใต้การใช้มาตรการทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ

2. การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการแก้ปัญหาวุฒิตกกรรมการเล่นการพนัน พบว่า 1) อบายมุข 2) หลักอภิธานิธรรม 3) สัมมปธาน 4) มรรคมงคล 8 5) ศีล 5 หลักธรรมเหล่านี้ เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชน เน้นการเปิดโอกาสให้คนในชุมชน เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยการสร้าง

โอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันลักษณะต่างๆ คุณลักษณะของผู้นำ ที่มีจิตมุ่งมั่นที่จะทำงาน เพื่อชุมชน และการทำงานร่วมกันเป็นทีมด้วยความเสียสละพร้อมที่จะรับฟังผู้อื่น เพื่อการปรับปรุงแก้ไข หลักธรรมเหล่านี้เป็นหลักธรรมที่คนเราควรยึดถือปฏิบัติตามแล้ว นั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันในชุมชนบ้านโนนเขวาสืบมา ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ได้และทำให้คนภายในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ห่างไกลจากการพนันและทำเป็นชุมชนที่ปลอดการพนันอย่างถาวร ทำให้ชุมชนน่าอยู่และเป็นชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรม

การที่ชุมชนบ้านโนนเขวาสืบมาดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันในชุมชนได้ประสบผลสำเร็จ เป็นเพราะพลังความร่วมมือร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผลจากการปฏิบัติของคนในชุมชน อีกทั้งจากภาพลักษณ์ของการเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ล้วนเกิดจากการทำงานร่วมกันของคนในชุมชน ที่ผ่านบทเรียนทั้งด้านลบและบวกร่วมกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 เช่นเดียวกับการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการทำงานร่วมกัน การเคารพระบียบ กติกา กฎเกณฑ์ของชุมชน ซึ่งเป็นไปตามหลักสามัคคีธรรม อีกทั้งด้วยการเป็นหมู่บ้านในบริวารโครงการศูนย์ศึกษาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการหมู่บ้านศีล 5 ทำให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้รับอิทธิพลสูงจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่นเดียวกับการป้องกันและ

แก้ไขปัญหามาตรกกรรมการเล่นการพนันของชุมชนซึ่งพบว่า มีการปรับใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยเน้นหลักประโยชน์ 3 ประการ คือ หลักประโยชน์ในชาติ (ทฤษฎีสามัคคีประโยชน์) โดยเน้นให้คนในชุมชนดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม รู้จักการแสวงหาทรัพย์ การเก็บรักษาทรัพย์อย่างถูกต้อง หลักประโยชน์ในชาติหน้า (สัมปรายิกะประโยชน์) คือการปฏิบัติตนเหมาะสมตามหลักศีลธรรม เชื้อกุศลแห่งการทำความดีทำชั่วและหลักประโยชน์อย่างยิ่ง คือการดำรงตนอย่างสงบสุขด้วยปัญญาไตร่ตรอง มีสติเท่าทันความทุกข์เพราะโลก โกรธหรือหลง

สิ่งที่สำคัญซึ่งเป็นหัวใจการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหามาตรกกรรมการเล่นการพนันของชุมชนบ้านโนนเขวาสืบมาสำเร็จผลได้ เพราะการที่คนในชุมชนปฏิบัติตนอยู่ในหลักไตรสิกขา คือ ได้รักษาศีล ได้เจริญสมาธิ และได้เจริญปัญญา สรุปรวมว่า หลักพุทธธรรม คือ 1) อภัยมุข 6 2) หลักการบริหารนิยธรรม 3) สัมมปาธาน 4) มรรคมีองค์ 8 5) ศีล 5 สามารถนำมาบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหามาตรกกรรมการเล่นการพนันของชุมชนบ้านโนนเขวาสืบมา ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ได้ด้วยการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจะส่งผลดีต่อสังคมและทำให้ประชาชนพัฒนาทั้งด้านจิตใจและอาชีพอย่างยั่งยืน

3. องค์ความรู้ใหม่การจัดการกับปัญหาการพนันนั้น ควรเริ่มต้นจากระดับท้องถิ่นโดยการสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของการพนันประเภทต่างๆ อย่างรอบด้านเพื่อกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมและแสวงหาวิธีการแก้ไข

ปัญหาการพนันในระดับชุมชนท้องถิ่น และแนวทางที่จะสามารถสร้างสันติสุขไร้ความขัดแย้งให้เกิดมีขึ้นในโลกได้อย่างแท้จริงแล้ว คือ การนำเอาหลักพุทธธรรม มาเป็นเครื่องมือในการดำเนินการโดยเริ่มที่ตัวมนุษย์แต่ละคนจะต้องลงมือปฏิบัติ การแก้ไขปัญหาย่อยๆ ควรใช้สติพิจารณาแก้ไข ปัญหาเพื่อหยุดการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

5. อภิปรายผลการวิจัย

หัวใจสำคัญของกระบวนการป้องกันแก้ไข ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันของชุมชนคือ การทำงานแบบพหุภาคี ยึดฐานรากของชุมชน ผ่านกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ แก้ไขปัญหาแบบองค์รวม มีความหลากหลาย ต่อเนื่อง การใช้กลไกเครือข่ายหนุนเสริมทั้งจาก ภายในและนอกชุมชน สอดคล้องกับผลงานวิจัย พระครูสังฆรักษ์ธีรพงษ์ ธีรเมธี (ทัตแก้ว) (Phrakru Sangkarak Theerapong Theeramathee (Tadkaew), 2014) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์ หลักพุทธธรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาคroup ของ ประชาชนเขตตำบลแซ อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัด ศรีสะเกษ พบว่า หลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการแก้ไข ปัญหาคroup ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา เถรวาท พบว่า หลักพุทธธรรม หมายถึง คำสอน ของพระพุทธเจ้า มีความสำคัญ คือ เป็นหลักธรรม เพื่อการพัฒนาบุคคล คroup ทำงาน สังคม และ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคroup ของประชาชนตำบลแซ อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ คือ พรหมวิหาร 4 ทิศ 6 สังคห วัตถุ 4 และฆราวาสธรรม 4 แนวการประยุกต์หลัก

พุทธธรรมในแก้ไขปัญหาคroup ของประชาชน เขตตำบลแซ อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ด้านการศึกษาด้วยการจัดกิจกรรมรณรงค์ ประชาชนปฏิบัติธรรมเพื่อแทรกหลักพุทธธรรม ด้านเศรษฐกิจต้องฝึกประชาชนให้เข้าหลักการ ดำเนินชีวิตผ่านหลักธรรม และด้านคroup ฝึก คroup ด้านศีลธรรมให้เข้าใจหลักการครองชีวิตคู่ เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของพระมหาสำเริง ขนติสาโร (Phramaha Samreung Khantisaro, 2017) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักอริยสัจ 4 ในการแก้ปัญหาคroup ของเยาวชนไทย พบว่า สาเหตุที่วัยรุ่นติดการพนันได้ง่ายมี ดังนี้ 1) สื่ออินเทอร์เน็ตออนไลน์ที่สามารถเข้าไปใช้ บริการได้อย่างง่ายดาย 2) เพื่อนแนะนำให้เล่น และวัยรุ่นมีแนวคิดลองเล่นดูดีกว่า ร้อนเงินหรือ มีความต้องการวัดดูตามสมัยนิยมสูง 3) ปัญหาคroup เกิดจากการที่ต้องการประชด พ่อแม่ หนีออกนอกบ้านและหาเงินใช้เอง บางคนหา ทางออกด้วยการไปเล่นพนันทำให้ติดหนี้

การประยุกต์หลักอริยสัจ 4 ในการแก้ ปัญหาคroup ของเยาวชนไทย ปฏิบัติ ดังนี้ ผู้ปกครองเลี้ยงดูบุตรธิดาอย่างใกล้ชิดและ ดูแลเอาใจใส่ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ บุตรหลาน ไม่เล่นการพนัน นำหลักอริยสัจ 4 มาอบรมสั่งสอนให้รู้ซึ่งถึงปัญหาที่เกิดในคroup และให้มีส่วน ร่วมในการแก้ปัญหา พร้อมทั้งสอน ให้รู้จักวิเคราะห์ความผิดชอบชั่วดี ครู อาจารย์ ในการให้คำแนะนำเยาวชน จัดระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน มีการป้องกันและแก้ปัญหา รวมทั้งแนะนำให้ปฏิบัติตาม หลักอริยสัจ 4

โดยการจัดทำโครงการแนะแนว โครงการช่วยเหลือ นักเรียนที่ประสบปัญหา นอกจากนี้ พระสงฆ์และ ครูสอนศีลธรรมประจำโรงเรียนยังสามารถช่วย ชี้แนะเยาวชน อบรมสั่งสอน ให้ปฏิบัติตามหลัก อริยสัจ 4 ดังนั้นจึงจะสามารถแก้ปัญหาให้เยาวชน ได้โดยมีส่วนร่วมในการจัดค่ายคุณธรรม และมี ชั่วโมงสอนจริยธรรมในโรงเรียน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้
 - 1.1 ควรมีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายองค์กรชุมชนต้นแบบเอาชนะปัญหาพฤติกรรม

การเล่นการพนันให้ขยายกว้างขวางมากขึ้น

- 1.2 การสร้างเครือข่ายและกลไกการ แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างชุมชนและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการประเมิน ผลเครือข่ายองค์กรชุมชนในการป้องกันแก้ไข ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนัน

- 2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนา ศักยภาพผู้นำและองค์กรท้องถิ่น และการสร้าง เครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหา พฤติกรรมการเล่นการพนัน

References

- Phra Dhammapitaka. (1997). *The Buddhist Dharma*. Edition 9. Bangkok : The Printing Press.
- Phramaha Samreung Khantisaro. (2017). An Application of the Four Noble Truths in Solving Gambling Problems of Thai Yourths. *Buddhist Master's Thesis*. Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- PhraKru Sangkarak Theerapong Theeramathsee. (2014). an Application of Buddhaddhamma to Solve the Family Problems of People in the Kha Subdistrict Uthumphonphisai District Sisaket Province. *Buddhist Master's Thesis*. Graduate School : Mahachulalong kornrajavidyalaya University.

